NOVICE
gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo in saboto.** Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. **V Ljubljani v saboto 9. junija 1855.** **List 46.**

Nekaj od koristnega drevja.

Dan današnji ni skorej stvarí, ktere bi bilo tolikanj in tolikokrat treba priporočevati, kakor to, naj bi kmetje in posestniki zemljiš pridno pridno sadili in redili drevje — gojzdno pa sadno — kjer koli je za-nj kaj prostorčka in kadar koli jim za to je priložnost. Drevja namreč potrebujejo in sekajo ljudje vedno več, — več kakor ga dorasti more; sadijo ga pa malo, večidel pripušajo to le ljubi naravi, da bi ona goličave ali trebeže zopet pogojzdila in z drevjem napolnila. Kaj bo tedaj v malo letih? Že morebiti naši otroci ne bodo imeli s čem kuriti, s čem pohištev in pohišja si napravljati, s čem potrebnega orodja si delati.

Pa še neka hujša nadloga tare dan današnji že tudi nas. Odkar je namreč veliko gojzdov minulo, in odkar ostalo drevje še vedno in neusmiljeno sekajo lakomni barantači, postalo je vreme sila nestanovitno, in toča in vihte razsajajo zdaj bolj pogostoma, kakor nekdaj, ter pokončujejo v malo trenutkih, kar je delavni kmetovavec v celem letu in z velicim trudom nasejal.

Zbudímo se tedaj, in sejmo in sadimo brez odloga in neprehoma koristnega drevja, kolikor ga le zamoremo, ugodnega legi in lastnosti zemljišča našega. Saj ljubo drevje ne potrebuje velike skerbí ali gleštanja; enkrat zasajeno raste noč in dan, ter prihaja na kviško v tem, ko mi spimo ali roke križamo.

Velikrat se je že govorilo v našem listu o koristni drevjoreji; tudi lepe bukve „umno kmetovanje“ priporočajo živo, da bi se hostno in sadno drevje pridno sadilo. Najpotrebniše za nas je hitro rasteče drevje, o kterem smo lani v „Novícah“ govorili; razun ondi omenjenega drevja je pa še mnogo drugih, domačih in inostranskih drevés in germov, ki zaslužijo, da bi se tù pa tam zasadili in gleštali. Od teh čemo tedaj nekaj na kratko in po domače povedati.

Prav koristno drevo je

1. Oskoruša.

Navadna oskoruša (Sperberbaum, Spierling) zraste 40 do 50 čevljev visoka. Listje njeno je perjato, sostavljeno iz več majhnih listikov, ki so zgorej zeleni, spodej belkasti in kosmati. Male belkaste cvetlice prikažejo se mesca maja na koncu vejic; te zapusté iz početka zeléno, ko dozoré pa rumenkljato ali rudečkasto sadje, ktero je znano pod imenom oskoruš ali brekinj (Spierlinge).

Sama od sebe raste okoruša povsod v gojzdih; po poljih jo pa tudi tù pa tam redijo, vendar ne tako pogosto, kakor je ona vredna.

Požlahniti se dá včasi na gloginjo ali na hruško; najlepše drevesa dobivajo se vendar iz semena, kterega je pa treba sejati koj ko je dozorelo. Ko bi tačas to ne bilo mogoče, naj se sklada sadje v pesek, dokler se proti koncu zime dobí čas, pod zemljo ga spraviti.

Oskoruša raste počasi; iz semena izrejena potrebuje 9 do 10 let, preden se je dosti okrevala, da jo zamoremo na odločeno mesto presaditi. Kar pa se zemlje tiče, je to drevo skorej z vsako zadovoljno. Oskorušev ina je žoltkasta ali rudečkasta, žilata, sila terda in gosta, pa jako terpežna, ter se dá lepo gladiti. Kupujejo in potrebujejo jo posebno puškarji, mizarji, strojniki pa strugarji, ker ta les je posebno takemu orodju ugoden, ktero se močno derga ali riblje. Tedaj izdelujejo ljudjé iz oskoruševine posebno radi grebenače, lopate za mlinske kolesa, skobelnike, vertila itd.

Sadje, preden ni popolnoma dozorelo, je grenko in nepreterpljivo ogavno; treba je, da na slami nekoliko dní leží, ter se omehčá; sploh ga pa le na kmetih jedó. Pripraviti se pa dá iz njega dober mošt, ki ni slabeji od hruškovice, in iz kterega po Nemškem po več krajih tudi dobro žganje — oskorušovico — napravljajo. J. Š.

Gospodarske skušnje.

Divji kostanj — dobra živinska kerma.

Iz Genfa v Švajci se piše londonskemu časniku „Agricult. Gaz.“, da ondi kmetovavci marljivo konstanj pobirajo in ž njim ovce redijo, ki se po njem kaj dobro spitajo (odebelijo). V Genfu imajo mašino, v kteri zdrobé kostanj in ga potem po 2 funta zjutraj in zvečer vsaki ovci pokladajo. Živina se v kratkem odebelí in meso je posebno dobro in okusno. — Vredništvo „Ann. d' agric. e d' ortin.“ dostavlja temu naznanilu, da tudi goveja živina kaj rada jé divji kostanj, in da, kakor ovce, se tudi ona ž njim dobro spitati dá.

Dobro je, ako se gnoj gipsa.

Vsakemu umnemu kmetovavcu je znano, da se dosti gnoja pogubí, ako, zlasti poleti, na kupu delj časa leží. Veliko manj pa je znano, koliko gnoja se prihrani, ako se gipsa, to je, kup z gipsom potresa. V „Land. Wochenbl. f. d. H. Sch.“ beremo o tem skušnje, kterih naj bi noben gospodar v nemar ne pušal. Kemija nas učí, da gips, potresan čez gnoj, zadržuje njegovo vrenje in puhtenje tako, da se rodovitni deli izkaditi ne morejo, in toraj v njem ostanejo. Neki gospodar je pozimi vsaki dan spravljal gnoj iz hleva na velik kup, ga po kupu lepo raztrosil in na vsaka 2 centa gnoja je potresel 5 funtov (nežganega) gipsa. Mesca majnika je na ta kup nametal za dobro pest parstí in ga pustil potem pri miru. Mesca septembra (kimovca) je zvozil gnoj na njivo — in kakošen je bil ta gnoj? Nič ni še razpadel in celó slama ne. Gnojni kup je bil mesca maja 35 čevljev dolg, 27 čevljev širok in 6 čevljev visok — tedaj celi kup je imel 5670 kubičnih čevljev, za ktere se je porabilo 70 centov gipsa. Mesca septembra je bil kup še ravno tako širok in dolg, le nižji je bil za 2 pavca in pol. Če bi pa kup ne bil gipsan bil, bi bil gotovo naj manj za en čevelj vpadel, tedaj vsega skup bi se ga bilo 946 kubičnih čevljev pogubilo. Ker je pa gipsani gnoj le za 2 pavca in pol se podelal, se

je iz celega kupa le zgubilo 236¼ kubič. čevljev, tedaj ohranilo 708¾ kub. čevlj. Lahko se iz tega zrajta, da tistih 70 centov gipsa je bilo po tem takem na dobre činže naloženih; čisti dobiček je bilo tistih 708¾ prihranjenih kub. čevlj. gnoja. Zraven tega je paše znano po obilnih skušnjah, da gipsani gnoj posebno vroči in taki zemlji, ki ima veliko apnine v sebi, zato tako dobro tekne, ker se bolj počasi razkroja (sich langsam zersetzt), in da gipsanega gnoja smemo veliko več na njivo djati brez skerbí, da bi pervi posetvi kaj preobilo pognojili.

Gospodarska novica.

Kokoši iz Kohinhine.

Perve kohinhinske kokoši so prišle leta 1848 na Angležko. Kraljica jih je dobila v dar, pa že so tako obrajtane, da v malo letih bo ta sorta na Angležkem in menda tudi povsod spodrinila naše navadne. Sedaj se vé da so še silno drage, pa se bojo kmalo zaredile in potem bojo dober kup, kakor vsaka stvar. Izperva sta petelin in puta 150 tolarjev veljala, in vendar so jih Angleži radi kupovali, ker so vidili očiten dobiček. Angležž je skoz in skoz barantač — on plača le to dobro, kar mu gotov dobiček obeta.

Kohinhinske kokoši so sila velike; enoletni petelin vaga 10 do 12 funtov, dorašeni dveletnik 15 funtov in zraste 2 čevlja visok — pute so po 8 do 9 funtov težke in 15 do 20 pavcov velike. Puta kaj pridno jajca leže, in čeravno niso večje od naših navadnih, je pa dobiček v tem, da jih vsaki dan leže in da, ko se je zmovsala, mesca listopada spet leže. Meso njih je posebno okusno in dobro. Mladi rastejo hitro. Perje njih je kaj lepo in mnozih barv. Čeravno so v gorkih krajih doma, se redé povsod dobro, le snega in ledú nimajo radi. Jedo vse, kar se jim dá. Sicer je ta žival posebno krotka.

Iz natoroznanstva.

Od vremena.

(Dalje.)

Sneg. — Popotniki nam pripovedujejo, da se v visokih severnih krajih pri durih gorke hiše snežene muhe napravljajo, namesto da bi se megla noter potegovala, kakor pri nas. V sneženih meglah plavajo zmerznjeni vodni mehurčki, poprijemajo se eden druzega in delajo po natornih postavah lepe podobice, vsake sorte zvezdice. Kakor se jih več sprime, postanejo pretežke ter se posedajo in na zemljo leté kot snežene muhe, pravimo: da sneg gré. Kadar je pa v spodnjem zraku gorko, kopné medpotoma, pravimo: dež gré s snegom, ali pa sam dež. Včasi se snežene muhe ne stajajo popolnoma, pa se sprimejo in male kepice se naredé, ko na tla leté; pravijo: da babje pšeno gré; če so pa debelje in enmalo se vledenéle, pravijo: da žlet gré, kar smo letos h koncu januarja na Dunaji vidili. Toliko se je našlo belega sneženega zernja, da je bilo kakor da bi bil po drobnem pesku hodil. Sneg le v tistih krajih gré, kjer je dosti mraza, da ne skopní, preden na tla pride; v spodnih južnih, tropičnih krajih pa ne more iti, ker je preveč gorko. To že pri naših snežnikih vidimo. Poleti in od začetka jeseni jih včasi sneg opade, pa vidi se mu, da ni mogel nižej v dolino.

Toča. — Toča je strašna nadloga za polje, toraj se je bojí vsak gospodar. Kmetje jo pa poznajo le po škodi, ki jo nareja, kadar po polji bije. Kako da se pa toča nareja, tega ne vé ne le kmet, je tudi še zrakoslovcom deloma zastavica. Preden pa zaslišimo, kako si razlagajo točo, bo dobro, da pogledamo: kaj toča vsakega učí. Razna je podoba točnega zerna: okrogla, voglasta, roglata, podolgasta, postučasta kot hruška, debela je večidel kot lešnjik. V sredi ima belo neprezorno zerno, ki ga svitel led obdaja. Tisto, ktera je drobna in ki samo bele zerna ima, imenujemo sodro; ta ne dela take škode. Toča gré pred dežjem, med dežjem, skorej nikoli ne po dežji. — Včasi gré debela toča. Robert Taylov pravi, da je 4. maja leta 1697 po 3 pavce debele zerna imela. Volta zagotovlja, ko je toča ponoči od 19. do 20. augusta 1787 laško mesto Komo in okolico pobila, so bile neke zerna po 18 lotov teške.

Toča večidel le malo časa gré, k večem četert ure, pa se jo toliko nasuje, da na debelo tla pokriva. Sploh gré naj raje podnevi, pa tudi ponoči utegne pobiti, kakor smo ravno slišali. Megle so debele, čudna temota se napravi, če je prav med hribi; pravijo, da so tudi pepelnato-rujave, da spodnje kot vampi doli visé; na robéh so pa stergane in roglate.

Kadar se dela toča nad nami, se sliši šum in vriš kakor ga huda grapa žene, ki po skalovji dere; pravijo: da v oblaku vrè. Hudi viharji se dervé po meglah sem ter tje, in točne zerna se zadevajo, toraj takošen šum nastane. Ko pride blizo, se hitro petelin na strehi vertí, ki je priča vetrovnega boja. Megle pa plešejo in se verté kakor da bi jih kdo s kuhovnico mešal; pod černimi meglami pa letajo bele meglice strašno hitro od enega kraja do druzega. Preden se usuje, prileté debele kaplje, skoraj navpično na tla. čuden puh se zaletuje po zraku, človeka je groza — kar se mahoma usuje in raztrese.

Toča ohladí zrak, večidel le po bližnici, kjer se je začela, pobije. Utegne se pa tudi deleč vleči. Tako se je 13. julija 1788 na spodnjem Francozkem na Pirenejih napravila, pa se je megla, ki jo je razsipala, vlekla čez vso Francozko in Holandijo do baltiškega morja. Daljava znese blizo 200 milj. Šla je pa megla tako hitro, da je vsako uro 16 milj prešla. Zerna so bile okrogle in roglate, naj težje po 16 lotov. Pobila je na Francozkem 1039 fará.

Menj nevarna je sodra, pa vendar tudi utegne škodovati, kadar ima nenavadno debele zerna. Po visokih gorah in po planinah v Švajci gré 11krat sodra, preden toča enkrat pride. To nam spričuje, da se zgori terde snežene grudice ali zernica napravljajo, in v tem, ko v dolino leté, še le toliko vode na-se vzamejo, da se z ledom preoblečejo.

(Dalje sledí.)

Starozgodovinski pomenki.

Cvetlica Lotos in njeni pomen na noriških rimskih kamnih.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Beseda vira, vir, je torej obče blago indo-europejskih jezikov, vendar obliko *Βηροίνιον, βηρούνους*, Virunum, dopuša le edini slovenski jezik. Tudi latinski bi jo dopušal, vendar ni noben rimsk klasik Noričanov za Rimljane spoznal, tudi ne za Nemce; po keltiški pa bi se moglo zvati Gwyrunum, ali pa Gurunum, Fearunum.

Na Pajtingerovi tabli stojí Varuno, pri Plinii Virunum v napisih: Virunum, Virunenses itd. Rekli smo pa, da je Suidas utegnil slabo poučen biti, in da je ime mesto dobilo po varu, veru, beru, berunu, ker se današnji dan narbližnja vas razvalin starega Viruna se velí Varpja, Vaprja vas, in po tej indiškemu Višnutu in severno-slovanskemu Pogoda-tu posvečeni živali nahajamo v bližini starega Viruna več krajev imenovanih, na primer: Svinc, po nemški Eberstein, Svinja, po nemški Saualpe, ali ker besedo vir, vira tudi pozna staroslovanski (staroruski) jezik [1]), tedaj tudi Suidatova razlaga govorí za slovenšinost mesta Viruna in Noričanov. Sicer Keltomani kričijo:

[1]) Šafarik 1, 441.

„zvér, var“, ver—ber—berev, brav, perman se nahaja v mitologíi Keltov; bilo je njihovo poljsko znamenje, in ker ta žival je viditi na noriških kamnih, so gotovo Noričani bili Kelti.

Al prosímo Vas, jenjajte! — ta žival, znamenje zime [1]), se tudi nahaja v škandinavskem mitu [2]), pozna jo mitus asirskega Adonisa, — smeli bi toraj z ravno takošno pravico terditi: Noričani niso bili Kelti, marveč Škandinavci, ali pa Asirci. Dalje: keltiški mitus nič ne vé od vepra v takošnem pomenu kakor Suidas piše od Noričanov, in Dietmar od ratarskih Slovanov. Od Noričanov piše Suidas, da je veper, poslan po božanstvu, polje poškodoval, dokler ga ni virun, možak zaklal in na rame djal; — in od polabskih ratarjev piše Dietmar, da se je veper prikazal, kadar se je kak punt približaval [3]). Pri obojih je tedaj ta žival bila znamenje nesreče. Pa tudi brez teh gotovo ne od Suidata in ne od Dietmara prav razumljenih povest, imamo še mitologiški temelj, ker v indiškem bogočastji Višnuta nahajamo kot temitelja (domitor) vepra in s priimenom: vira, Viras = mož, junak.

Razun Višnuta se tudi Shiva kot božanstvo bornega vremena (Sturm) in hudega vetrovja velí Varahadeva [4]), na koroškem kamnu nahajamo lastno ime: Vercombogus, to je, Verkombog. To ime smo že v spisu „kdo so bili Ambidravi?“ za slovensko spoznali, vendar ga nismo po gramatiki prav razložili, rekši, da je sostavljeno iz ver kom bog, aper ut deus. Ker ta razlaga ni po postavah slovenskega jezika, jo tedaj zaveržemo, in veseli nas, da smo v tej besedi našli obliko starega imena (substantiva), ktere nikjer ne najdemo kakor v lastnih imenih: Radom, zato Radomljani, Lukom, zato Lukomljani, Vojkom, ime mesta pri nekdanjih polabskih Slovanih, in v slovaški besedi parom v prislovici: „Idi do paroma“ (zlodej naj te vzame, geh' zum T.....) od sanskritske: para, hostis, Feind, sovražnik, zato slovenska šentavnica: „ti para“, kar je Kollar krivo z besedo perun primerjal. Mi smo jo primerjali z besedo paria, parias, imenom nar zadnje indiške kaste, kar ni krivo, ker parias to pomeni kar para, der Verhasste, sovraženi človek. Verkombog se toraj natanko vjema z indiško besedo Varahadeva. Lastne imena Verk, Verkina, Verkonja, Verkomšek so še zdaj po slovenskem Štajeru.

Naj bi pa Keltomani za tega voljo ne se ponašali, rekši: „beseda Ver, Verk je keltiška, — v Galii je rod Vercai in v Rhaetii so kamni z imenom Vercabius itd., tudi ime bogus je keltiško, ker keltiško ime je Hibisbogius“ itd. Sedaj jim le-to povem, da bom pomen teh enakoglasečih pa ne enako pomenjajočih imen v svojem delu obširno pretresoval in pa dokazal, da Verkombog je čisto slovensko ime. (Dalje sledí.)

Smešnica.

Nek učenec latinskih šol, prestavljaje nemško na slovensko, se spodtakne pri besedi „teleskop“ — in upraša: kako bi se ta ptujka naj bolje posloveniti dala? Učitelj si čêlo poriblje in kečko pomeša ter reče: „Ne vém, kaj bo ž njo začeti; iskal sem je v slovnikih pa je nisem nikjer našel; berž ko ne je slovenskim slovničarjem čisto ptuja. Treba bode, da ji koréna poiščemo“. Na to se oglasi drug učenec in velí, da so si jo Nemci prekerstili in „Fernrohr“ nazvali. Na to učitelj z glavo pomajaje odgovorí: „Mislite? — Kdo vé — jaz ne verjamem! Kdor tanko uho za slovenščino ima, bo hitro osledil, da ta beseda je slovenskega korena. Skusimo jo le na drobno razkrojiti: — „tele, teleta“ in „skopam, skopati“. „Ali ni tako? kaj ne da?“ — Vsi učenci pa debelo gledajo, kako jim je njih učitelj tele skopal iz „teleskopa“. — Če morebiti kdo misli, da je to smešnica ismišljena, mu rečem, da je gotova skoz in skoz. Le šolo, kjer tak učitelj učí, zamolčim občinstvu. J. Pavalec.

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Siska 31. maja. Koruze se je spet 12.000 vagánov pokupilo, cena pa ni višje šla, prodajal se je vagán po 3 fl. 20 do 45 kr. Pšenica pančovska je po 5 fl. 45 kr. do 6 fl. 15 kr., bečkereška po 6 fl. do 6 fl. 25 kr., soršica (napolica) po 4 fl. 15 do 45 kr., oves po 1 fl. 52 kr. do 2 fl. V Karlovcu bi bili Teržačani veliko pšenice kupili; ker pa jim je cena previsoka bila, je niso veliko vzeli. Da bi žitna cena dolgo stanovitna ostala, ni misliti. Vreme je prav toplo.

Iz Celovca. C. k. ministerstvo kupčijstva je c. k. staviteljskemu deželnemu vodstvu ukazalo, naj prevdari in popiše vse dela, ktere so na Dravi potrebne, da se reka ta od Belaka do Marburga za vožnjo parnih ladij (Dampfschiffe) pripravna napravi.

Od Svetinj poleg Ljutomera na Štajar. 2. junija. Pri nas je, kar letino zadeva, hvala Bogu! še vse lepo in dobro, in ker dnara pomanjkuje kamor koli se človek oberne, se ljudje tolažijo z obilimi pridelki, ki jih pričakujejo na polji in vinogradih. V vinogradih je le tisti znani mraz precej škodoval, kakor tudi na sadnem drevji; sadja tedaj ne bo ravno obilo, posebno v dolinah ne, — pa da bi le to srečno dozorelo, bomo vendar se zadovoljni.

Ravno taka je tudi okoli Radgone. V mojem vinogradu sem našel na bikih (konjičih) do 18 grojzdičev, — dosti, pa vendar ne preveč, ker je gorica močna. Tudi je povsod zapaziti velika različnost v rasti očesic, nektere pa celó spijo na riznikih kakor na bikih; uni mraz je tega kriv. Ako vendar z božjo pomočjo ostane to, kar je osnovljeno, bi se znalo letošnje leto po obilosti 1848temu ali 49temu primerjati. — Suša je pri nas velika.

Sliši se, da bo od Maribora čez Ptuj skozi Ormuž železnica se napravila. Zna biti potem, da se bo našemu tukajšnemu obilnemu premogu kakošna barantija odperla. Zapazil sem prejšne leto nekod premog; pobaram tedaj vlastnika, je li ga rabi? Odgovorí mi, da ne, in da ga je že veliko na cesto zvozil. Ko mu rečem, da mu za vsako stoto (cent) 12 krajc. sreb. dam, me debelo pogleda. „Čemu pa vam bo ta kamen?“ me vpraša. Kuril si bom ž njim mu odgovorim. „To ni mogoče!“ misli želarček. Vendar poskusi tudi on, in ga nanosi 3 košare v svojo peč — pa kako se začudi, ko ta kamen začne tleti in tako vročino dajati, da mu slabo peč razgnati žuga in da mora okna in vrata odpreti. Zdaj še le mi veruje, da je premog za kurjavo. „Ti smerdljiva merha ti! kdo bi bil kaj tacega mislil — pa topla izbica je pozimi veliko vredna“ — pristavi. Jančar.

Od sv. Andreja iz Moravške fare 4. junija. Preteklo nedeljo popoldan *) ob 5. uri so se pridervili sivo-černi oblaki sem od Save, in hipoma se ospè suha, kakor golobje jajca debela toča, ki je v naši fari spet tri soseske: Verhpoljsko, sv. Andreja in spodnje Koseze hudo zadela; začela je nevihta v spodnji in gornji Javoršici in se vlekla čez Verhpolje, Stegne, sv. Andreja, Dvorje, Selo, Goričico, Imenje, Verhe, Gorenje in Hrib. Dosti kmetom je polje tako hudo zdelala, da za sterného jim ne bo treba serpa v roke vzeti. Strašno je bilo slišati ropotanje toče in šumenje viharja, ki je bil tako silen, da je več kozolcov polomil; po hišah pa je bilo jokanje in upitje, da je bilo joj — zakaj že štiri leta zaporedoma so bili hudo glada ter-

[1]) Pausanias VIII. 46. 1. str. 492.
[2]) Creuzer „Symb.“ II. 98.
[3]) Dietmar edit Steinhart VI. 65.
[4]) Amarasinha ed. Paul. str. 33. Spis.

*) Slišali smo, da ravno ta dan je tudi na Štajarskem blizo Celja toča zlo bila. Da bi pač to le prazna govorica bila! Vred.

pinčeni in zdej so reveži že komaj ječmena čakali se še enkrat kruha do sitega najesti, pa spet je to upanje preč. Res žalostno je, če pomislimo v 5 letih trikrat tako hudo točo, preteklo jesen pa terdo slano, ki ste ubogim kmetom skorej vès pridelk pokončale. Kaj bojo zdej reveži s svojo družino počeli? Davki so od več let zastani, dolgov imajo čez glavo, naj potrebneja živina je prodana, kam se hočejo oberniti, s čem plačila odrajtati, ker še za življenje ne bo? Pač so v resnici živega usmiljenja vredni!

J. Lavrač, župan.

Novičar iz raznih krajev.

Vradni dunajski časnik „Wien. Zeit.“ oznanja, da v spomin srečnega poroda presv. cesarice so po kronovinah austrijanskega cesarstva zložili dobrotniki 436.459 fl., ki so bili deloma darovani milodarnim napravam, deloma pa razdeljeni med posamne uboge, in da so cesar to razodetje lojalne udanosti s posebnim veseljem v znanje sprejeli. — V pondeljk ob eni je bil na Dunaji res poslednji (14.) zbor austrijanskih, rusovskih, turških, francozkih in angležkih pooblastencev zavolj sedanje vojske; namen tega zbora je bil, še en svèt austrijanske vlade (kteri pa še ni znan) v prevdark vzeti ali pa naravnost skleniti pogajanje, ki že pet mescov terpí brez dosege zaželjenega vspeha. Austrijanska vlada je še enkrat poskusila zastran tretjega člena pravde (černega morja) zediniti nasprotne misli v vojski zapopadenih vlad,— toda zastonj; rusovska pooblastenca sta rekla, da sta pripravljena, ta novi nasvèt svoji vladi vediti dati, ker bi utegnil biti podlaga za dognanje mirne sprave; pooblastenca francozki in angležki pa sta z malo besedami rekla, da nimata oblasti, se spušati v daljno pretresovanje in tedaj naj se konec naredí obravnavam; ravno tako sta odgovorila turška poslanca. Na to je austrijanski minister, obžalovaje ne doseženo porazumljenje, končal zbor, ob enem pa obljubil, da austrijanski cesar bo zmiraj pripravljen vse storiti, da bi se navskriž-misli zedinile.—V torek je že minister Palmerston angležkemu deržavnemu zboru napovedal, da mu bo dal posledoji svèt austrijanske vlade vediti. — Iz Berlina se piše, da austrijanska vlada, ki ima svojo armado na poljski meji, bo vprihodnje le čakala, kaj se bo godilo; iz zaveze francozko-angležke ni sicer stopila; ker pa te mislite na drugi poti svoj namen doseči in niste zadovoljne s predlogom austrijanskim, ne bo šla austrijanska vlada ž njima v vojsko. — Iz Krima se te dní ni nič važnega novega slišalo; general Pelissier je pisal 30. maja: „vse gré po sreči, naše ladije so se iz azovskega morja vernile; pri berdu Berdianskem je pokončano 106 rusovskih kupčijskih ladij. V Jenikali smo pustili v brambo morske soteske posadko od 6000 Turkov. Ker so se rusovske oblasti v Geniči (mestu na naj daljnem koncu soteske Arabatske) branile magazine in 90 ladij nam z lepo izročiti, je admiral Lyons mesto bombardoval, armado pregnal in vse pokončal“.—V Toulonu in Marseillu se zbirajo franc. in angl. ladije, ki imajo nagloma 30.000 vojakov in 15.000 kónj v Krim pripeljati, ker se zavezniki pripravljajo z vso silo Ruse napasti in jim Simferopolj vzeti; pravijo zdaj, da Simferopolj je ključ, ki jim mora odpreti Sevastopolj. — Na Španjskem žuga spet hud punt. Stranka Karlovcov (Carlisten), to je tista stranka, ki derží z nasledniki samovoljno po kralji Ferdinandu VII. (1830) odstavljenega Don Karlosa in ktera terdi, da je sedanja kraljica le po krivici prišla na tron španjski, se vnovič vzdiguje po mnozih krajih te dežele in od tistega časa, ko je deržavni zbor sklenil prodaj cerkvenih lastnin, toliko huje, ker je večina škofov razžaljena po ti novi postavi in se duhovni očitno vdeležvajo punta; oboroženi in s križem v roki hodijo od kraja do kraja in kličejo ljudstvo na noge „zoper sovražnike, krivoverce“. Ministerstva predsednik se sicer nadja, da bo zaterl punt, pa veliko kerví se bo gotovo prelilo. Katalonija je v obsedni stan djana. — Deržavni zbor v Turinu je z 95 glasovi zoper 23 poterdil postavo zastran samostanov. —Francozka vlada je izgovorila, da mleko ni le pijača temuč tudi potrebna hrana, tedaj je 50 frankov kazni postavila na blodenje mleka. — Rusovski stotnik (Hauptmann) Birulov je še le 23 let star, pa že služi 24 let; — kako to? bo marsikdo uprašal. Takole: 8 let res že služi cesarja, — 6 mescov je bil pri armadi sevastopoljski; ker po ukazu cara Nikolaja vsak mesec službe tam za leto velja, šteje potem že 14 let; dalje je ovenčan z redom sv. Ane in Vladimirovim, s križcem reda sv. Jurja in pa s častnim mečem, kar spet za 10 let šteje — in tako že v vsem skupej 24 let služi. — Egiptovski princ, brat pašata egiptovskega, je ravno zdaj v Pariza; vse ga občuduje, ker še le 22 let star že vaga 2 centa in pol. — Na Angležkem je že 578 hranilnic (šparkas). — Iz Hüningen-a na Francozkem, kjer umetno izrejajo ribe, so mesca januarja in februarja čez milijon ribjih iker (jajčkov) po deželi in zunaj dežele razposlali; iz vsih so se oživile mlade ribice.

Presajena rožica.

Se po logu sprehajaje
Najdem mlado rožico,
Ki prijazno z glavo maje,
Pa le z glavo žalostno.

Goste goše tma jo krije,
Rahla zemlja ne redí,
Sončna luč je ne obsije,
Oprostenja hrepení.

Ko jo vidim tak' maleti,
Se zasmili mi v serce,
In iz goše hočem vzeti
Nesti v ravno jo polje.

In izkopljem korenino,
Nesem 'z loga tamnega
Na svitló prostó ravnino,
V rahlo njivico polja.

Tù redí jo zdaj gredica,
Sonca žarki cvet svitle,
Z neba jo pojí rosica,
Rajsko zdaj razcveta se.

J. M-i-r.

Pogovori vredništva.

Gosp. Mih. Gor. iz Verh. na Gor.: Prosimo, da na vprašanje zastran „živinozdravilskih bukev“ pogledate odgovor v 38. listu v „pogovorih vred.“ Kar se pa vezanja omenjenih bukev tiče, se vsaki dozdaj na svitlo danih treh delov zamore tudi za-se in posebej vezati dati. — Gosp. Rož v P. poleg Brešc: Bl. tiskarnica ni prejela nobenega pisma, sicer bi Vam bila gotovo odgovor dala. Naročujejo se pa „živinozdr. bukve“ tako, da za vsako pôlo se plača 4 krajc. in 40 krajc. se vloží za aro poslednjih 10 pôl. Dosihmal je (brez vštetih podob) 35 pôl na svitlem. — Gosp. Jož. E. v K.: Pred ko ne bomo Vaš spis vzeli v „Novíce“, toda prosimo za poterpljenje. — Gosp. J. L. v Št. M.: Nam je prepozno došlo.— Gospodoma J. V. v Zar. in A. L. v Sor.: Serčna zahvala za lepe „Koledar.“ doneske! — Gosp. Žav. v C.: Vipota pride berž ko bo moč.

Stan kursa na Dunaji 6. junija 1855.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	79 1/2	fl.
	4 1/2 „	69	„
	4 „	63	„
	3 „	49	„
	2 1/2 „	40	„
Oblig. 5% od leta 1851 B		96 1/2	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		70	„
Zajem od leta 1834		221	„
„ „ 1839		117	„
„ z loterijo od leta 1854		104 1/8	„
„ národni od leta 1854		84 7/8	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.		83	fl.
Windišgrac. „ „	20 „	27 1/2	„
Waldštein. „ „	20 „	29	„
Keglevičeve „ „	10 „	10	„
Cesarski cekini.		5 fl.	48
Napoleondor (20 frankov)		9 fl.	48
Suverendor		17 fl.	7
Ruski imperial		10 fl.	5
Pruski Fridrihsdor . . .		10 fl.	26
Angležki suverendor . .		12 fl.	21
Nadavk (agio) srebra:			
		na 100 fl. 27 1/4	fl.

Loterijne srečke:

na Dunaju, v Gradcu } 2. junija 1855: 71. 74. 73. 8. 44. / 44. 41. 20. 5. 68.

Prihodnje srečkanje bo na Dunaji in v Gradcu 16. junija 1855.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.